

Kirkeministeriet

FOLKEKIRKENS ØKONOMI

Denne folder giver et overblik over folkekirkens økonomi med udgangspunkt i regnskabstal fra 2019.

Folkekirken økonomi kan deles op i tre hovedområder:

Folkekirken havde i 2019 indtægter for 8,8 mia. kr. og udgifter for 8,6 mia. kr. Overskuddet er primært anvendt til afdrag på gæld og forøgelse af frie midler i menighedsrådene.

Der er et udstrakt lokalt selvstyre i folkekirken, hvilket også afspejles i økonomien. Som det fremgår af tabel 1, stod den lokale økonomi i form af sogne og provstier i 2019 for 77 % af folkekirken indtægter, og på udgiftssiden er billedet stort set det samme.

Det næststørste hovedområde er folkekirken fællesfond, som udgør 14 % af den samlede økonomi. Fællesfonden står for de af folkekirken fælles udgifter, som det ikke giver mening at afholde lokalt. Både den lokale økonomi og fællesfonden finansieres primært af medlemmernes bidrag i form af kirkeskat.

Den mindste andel af folkekirken økonomi udgøres af staten, som hvert år bevilger penge på finansloven til folkekirken. Denne økonomiske støtte udspringer af grundlovens § 4, som siger at: *"Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten."*

Tabel 1: Folkekirkens indtægter og udgifter opgjort efter sted 2019 (mio. kr.).

	INDTÆGTER	PROCENT-ANDEL	UDGIFTER	PROCENT-ANDEL
LOKAL ØKONOMI	6.741	77%	6.729	78%
FÆLLESFONDEN	1.186	13%	1.084	13%
FINANSLOVEN	843	10%	806	9%
I ALT	8.771	100%	8.619	100%

Kilde: Kirkeministeriet.

Hvem er ansvarlig for økonomien?

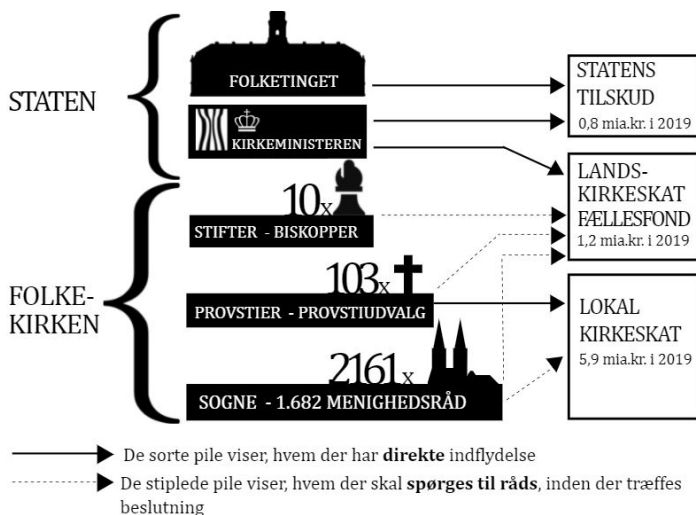
Der er fem niveauer, der på den ene eller anden måde har indflydelse på folkekirkens samlede økonomi:

- Folketinget
- Kirkeministeren
- Stifter
- Provstier
- Sogne

Figur 1 viser, hvem der har ansvaret for fordeling af folkekirkens indtægter fra kirkeskatten og statens tilskud:

- Det er Folketinget, som beslutter størrelsen på statens tilskud til folkekirken, der gives på Finanslovens § 22.
- Kirkeministeren har ansvar for fastsættelsen af landskirkeskatten i sammenhæng med fællesfondens budget. Kirkeministeren spørger folkekirken til råds, før der træffes endelig beslutning.
- Provstiudvalget beslutter størrelsen af den lokale kirkeskat i hvert provsti. Provstiudvalget er valgt af medlemmer fra provstiets menighedsråd.

Figur 1: Folkekirkens væsentligste indtægter: Hvem bestemmer over kirkeskatten og statens tilskud?

LOKAL ØKONOMI

Den lokale økonomi refererer til det enkelte sogns kirkekasse samt provstiudvalgskasserne. Indtægterne til den lokale økonomi kommer primært fra den lokale kirkeskat. Udgifterne vedrører sognets kirkelige liv samt de bygninger og arealer, som hører til kirken eller kirkegården. For provstiets vedkommende bruges provstiudvalgskassen til afholdelse af udgifter i forbindelse med løbende drift, eksempelvis aflønning af provstisekretærer.

Administration

Menighedsrådene har hovedansvaret for kirkekassernes budget og forvaltning. Provstiudvalget fastsætter rammebevillinger til alle menighedsrådene i provstiet. Der gives en rammebevilling til drift samt særskilte bevillinger til anlæg. Menighedsrådenes budgetter fastlægges i et samvirke mellem menighedsråd og provstiudvalg.

LOKALE KASSERS UDGIFTER

Ifølge **økonomilovens § 2** kan menighedsrådet af kirkekassen afholde udgifter vedrørende:

1. Sognets kirkelige virksomhed.
2. Sognets begravelsesvæsen.
3. Indtægtsdækket virksomhed, som udøves i tilknytning til sognets kirkelige virksomhed og begravelsesvæsen, jf. nr. 1 og 2.
4. Fremme af det kirkelige liv i provstiet.
5. Kirkelige formål af betydning for stiftet som helhed.
6. Tilskud til Danske Sømands- og Udlandskirker.
7. Personregistrering og kirkebogsføring.

§ 2 er en bred afgrænsning af, hvad menighedsrådet må bruge kirkekassens midler til, men ikke hvad de skal afholde udgifter til.

Indtægter

Hovedparten af indtægterne til den lokale økonomi kommer fra kirkeskatten. Andre indtægter er bl.a. indtægter fra betaling til kirkegårde, boligbidrag fra præster og provster, øvrige indtægter i forbindelse med folkekirkens ejendomme samt renteindtægter.

Udgifter

Ca. 78 % af alle udgifterne i folkekirken bruges lokalt i det enkelte sogn. Udgifterne vedrører sognets kirkelige virksomhed, begravelsesvæsenet, styrkelse af det kirkelige liv i provstiet og andre kirkelige formål til gavn for lokalområdet. I 2019 gik omkring halvdelen af de lokale kassers udgifter til løn – svarende til lidt over 3,3 mia. kr.

Tabel 2: Folkekirkens lokale kasser, udgifter konsolideret efter art 2019 (mio. kr.).

LOKAL ØKONOMI	MIO. KR.	PROCENT-ANDEL
LØNNINGER: KIRKEFUNKTIONÆRER	2.109	31%
LØNNINGER: KIRKEFUNKTIONÆRER, KIRKEGÅRD	1.152	17%
LØNNINGER: LOKALT FINANSIEREDE PRÆSTER	49	1%
ØVRIGE DRIFTSUDGIFTER	1.754	25%
DRIFTSUDGIFT KIRKEGÅRD	534	8%
ANLÆGSINVESTERINGER	1.091	16%
ANLÆG, KIRKEGÅRD	147	2%
UDGIFTER I ALT	6.838	100%

Kilde: Kirkeministeriet.

De lokale kassers udgifter kan opgøres på to forskellige måder. Tabel 2 er en opsummering af de lokale kassers udgifter efter art, det vil sige udgifter til drift, lønninger og anlæg. Som nævnt bruges omtrent halvdelen af de lokale kassers udgifter på lønninger, mens andre store udgiftsposter er øvrig drift og anlægsinvesteringer såsom energiforbedringer i kirker. Tabel 3 viser de lokale kassers udgifter fordelt efter formål, hvor eksempelvis en fjerdedel af udgifterne er knyttet til kirkelige aktiviteter. Andre store udgifter er blandt andet udgifter til kirkebygninger og sognegårde samt administration og fællesudgifter.

Tabel 3: Folkekirkens lokale kasser, udvalgte udgiftsformål 2019 (mio. kr.).

LOKAL ØKONOMI	MIO. KR.	PROCENT-ANDEL
KIRKEBYGNING OG SOGNEGÅRD	933	14%
KIRKELIGE AKTIVITETER	1.842	27%
KIRKEGÅRD	1.669	25%
PRÆSTEBOLIGER MV.	249	4%
ADMINISTRATION OG FÆLLESUDGIFTER	879	13%
ANLÆGSINVESTERINGER	1.030	15%
ANLÆG, KIRKEGÅRD	126	2%
I ALT	6.728	100%

Kilde: Kirkeministeriet.

FÆLLESFONDEN

Fællesfonden fungerer som folkekirkens fælleskasse og er ikke en fond i juridisk forstand. Ifølge lov om folkekirkens økonomi afholder fællesfonden en række nærmere bestemte fælles udgifter for folkekirken. Fællesfonden afholder med andre ord de af folkekirkens udgifter, der ikke finansieres lokalt.

FÆLLESFONDENS UDGIFTER

Økonomilovens § 11, stk. 1, fastlægger, hvilke udgifter fællesfonden skal dække.

Af fællesfonden afholdes folkekirkens udgifter til:

- 1) Løn, godtgørelse m.v. til præster og provster.
- 2) Udgifter vedrørende stiftsadministrationerne, herunder pensioner til tidligere tjenestemandsansatte medarbejdere.
- 3) Pensioner til tidligere tjenestemandsansatte kirkefunktionærer.
- 4) Udgifter til folkekirkens fælles IT-løsninger.
- 5) Tilskud efter kirkeministerens bestemmelse til hel eller delvis dækning af udgifter til uddannelse af ansatte i folkekirken og af personer, der ønsker sådan en ansættelse.
- 6) Tilskud efter kirkeministerens bestemmelse til hel eller delvis dækning af udgifter til særlige menigheder.
- 7) Udgifter til revision af de lokale kirkelige kasser.
- 8) Udligning.
- 9) Generelt tilskud.

Administration

Kirkeministeren er ansvarlig for fællesfondens budget og forvaltning. Budgettet fastsættes bl.a. på grundlag af budgetforslag fra de stifter og institutioner, som finansieres af fællesfonden.

Indtægter

Fællesfondens primære indtægt er landskirkeskatten, der opkræves som en del af den lokale kirkeskat. Hertil kommer statens bidrag til præste- og provstelønninger.

Udgifter

Den største enkeltstående udgift for fællesfonden er udgiften til præste- og provstelønninger. Fællesfonden finansierer 60 % af lønningerne, mens staten dækker de resterende 40 %.

Øget pensionsforpligtelse for tjenestemandsansatte kirkefunktionærer

Pensionsforpligtelsen vedrørende tjenestemandsansatte kirkefunktionærer blev genberegnet af en aktuar i 2018. Det viste sig, at fællesfonden ikke hensatte et beløb stort nok til at kunne dække fremtidige udgifter forbundet med pensionsforpligtelsen. Det blev derfor besluttet at øge pensionshensættelsen fra 105 mio. kr. i 2019 til 200 mio. kr. i 2020 og frem. Udgiften finansieres dels ved at reducere fællesfondens egenkapital og dels ved at øge landskirkeskatten med 70,1 mio. kr. fra år 2021.

Tabel 4: Fællesfondens udgifter 2019 (mio. kr.).

FÆLLESFONDENS UDGIFTER	MIO. KR.	PROCENT-ANDEL
LØN OG GODTGØRELSE TIL PRÆSTER OG PROVSTER	676	57%
STIFTSADMINISTRATIONER	104	9%
FOLKEKIRKENS IT	95	8%
UDDANNELSESINSTITUTIONER	64	5%
PENSION TIL TJENESTEMANDSANSATTE KIRKEFUNKTIONÆRER	105	9%
UDLIGNINGSTILSKUD TIL ØKONOMISK SVAGE OMRÅDER	112	9%
ØVRIGE UDGIFTER	40	3%
UDGIFTER I ALT	1.196	100%

Kilde: Kirkeministeriet.

FINANSLOVEN (STATEN)

Foruden fællesfonden og den lokale økonomi bidrager staten også til folkekirken. Statens økonomiske støtte til folkekirken udspringer af grundlovens § 4, der siger, at *"Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten."*

Det er ikke nærmere omtalt i grundloven, hvordan staten skal understøtte folkekirken. Det er imidlertid den gængse opfattelse i stats- og kirkeretlig litteratur, at statens understøttelse består i en støtte af "moralisk" karakter og af en økonomisk støtte, men at det i øvrigt er overladt til lovgiver at bestemme udformningen og omfanget af støtten. Statens tilskud til folkekirken er nærmere fastlagt i lov om folkekirkens økonomi og i finansloven.

I 2019 var finanslovsbevillingen på 844 mio. kr. Størstedelen af midlerne gives som tilskud til præste- og provstelønninger

til fællesfonden og til pensioner for præster og provster, der udbetales af staten. Hertil kommer departementets drift samt en række mindre tilskud, bl.a. til istandsættelse af kirker og de danske sømands- og udlandskirker.

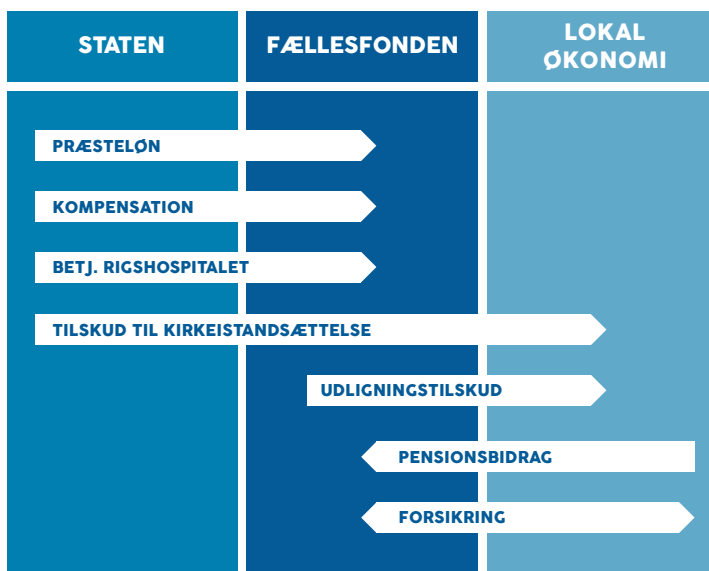
Tabel 5: Statens udgifter 2019 (mio. kr.).

STATENS BEVILLINGER TIL FOLKEKIRKEN	MIO. KR.	PROCENT-ANDEL
DRIFT AF KIRKEMINISTERIETS DEPARTEMENT	37	5%
DANSK KIRKELIG VIRKSOMHED I UDLANDET	26	3%
FORSKELLIGE MINDRE TILSKUD	4	1%
LØN TIL BISKOPPER	10	1%
TILSKUD TIL LØN TIL PROVSTER OG PRÆSTER	494	59%
KOMPENSATION FOR UDGIFTER VEDRØRENDE NAVNELOVEN	9	1%
MINDELUNDEN, DE KGL. BEGRAVELSESKAPPELLER MV.	4	1%
TILSKUD TIL ISTANDSÆTTELSE AF KIRKER M.V.	29	3%
PENSIONER TIL PRÆSTER OG PROVSTER I FOLKEKIRKEN	205	24%
PENSIONER TIL PRÆSTER I FOLKEKIRKELIGE ORGANISATIONER	25	3%
UDGIFTER I ALT	843	100%

Kilde: Statsregnskab 2019.

HVORDAN BEVÆGER PENGENE SIG RUNDT INTERNT I FOLKEKIRKENS ØKONOMI?

Figur 2: Pengestrømme i folkekirken.

Kilde: Kirkeministeriet og Statsregnskab 2019.

Den største bevægelse i folkekirken økonomi sker fra stat til fællesfond:

- 390,0 mio. kr. i forbindelse med tilskud til præste- og provstelønninger.
- 8,7 mio. kr. som kompensation for udgifter vedrørende liberalisering af navneloven.
- 1,4 mio. kr. til gejstlig betjening af Rigshospitalet.

Derudover betalte staten 5 mio. kr. til de lokale kasser.

Fællesfonden bidrager til de lokale kasser:

- 112 mio. kr. i udligningstilskud til provstierne.
- 8,7 mio. kr. i kompensation fra staten vedrørende navneloven, som er med til at sænke landskirkeskatten.

Fællesfonden modtager:

- 51 mio. kr. i pensionsbidrag fra menighedsrådene for tjenestemandsansatte kirkefunktionærer.
- 51 mio. kr. i forsikringsbidrag til Folkekirkens Selvforsikringsordning som udbetales i forbindelse med erstatningsberettigede skader.

FINANSIERING AF FOLKEKIRKEN GENNEM KIRKESKAT

Folkekirken bliver hovedsageligt finansieret gennem kirkeskat, der opkræves fra folkekirkens medlemmer. Kirkeskatten beregnes ud fra folkekirkemedlemmernes skattepligtige indkomst og opkræves sammen med skat til stat og kommune.

Medlemsbidrag er dermed langt den største indtægtskilde og udgør omkring 79 % af folkekirkens indtægter. Indtægter fra kirkegårde, betaling for gravsteder mv. udgør omkring 11 %, og de sidste 10 % stammer fra statens tilskud.

KIRKESKATTEN

Et medlem af folkekirken betaler henholdsvis en lokal kirkeskat og en landskirkeskat, som tilsammen udgør det, vi i daglig tale kalder kirkeskatten. Den lokale kirkeskat fastsættes af det lokale provstiudvalg, mens landskirkeskatten fastsættes af kirkeministeren i sammenhæng med fastsættelse af fællesfondens budget.

KIRKESKATTEN	
LOKAL KIRKESKAT FASTSÆTTES AF PROVSTIUDVALG	LANDSKIRKESKAT FASTSÆTTES AF KIRKEMINISTEREN

I 2019 betalte folkekirkens medlemmer:

- 5.850 mio. kr. til de lokale kasser (lokal kirkeskat)
- 1.174 mio. kr. til fællesfonden (landskirkeskatten)

Den samlede kirkeskat i 2019 på 7.024 mio. kr. svarer til, at det enkelte medlem i gennemsnit betalte omkring 1.600 kr. til folkekirken¹. Dette tal kan dog svinge en del, da skatteprocenten afhænger af, i hvilken kommune man er bosat. I Gentofte Kommune var kirkeskatteprocenten på 0,39 %, mens den var 1,30 % på Læsø i 2019. I gennemsnit går 0,87 % af et medlems indkomst til kirkeskat.

Tabel 6: Kirkeskat 2019.

NØGLETAL VEDR. KIRKESKATTEN 2019	
GENNEMSITLIG KIRKESKATTEPROCENT	0,87%
LAVESTE SKATTEPROCENT	0,39% (Gentofte)
HØJESTE SKATTEPROCENT	1,30% (Læsø)
SAMLEDE SKATTEINDTÆCTER	7,0 mia. kr.
DET GENNEMSITLIGE MEDLEMSBIDRAG	1.634 kr.

Kilde: Kirkeministeriet og Danmarks Statistik.

Statens tilskud

Folkekirken modtager hvert år et tilskud fra staten. Det betyder, at samtlige skattepligtige borgere og virksomheder i et vist omfang bidrager til folkekirken. Pengene fra staten går primært til præsters, provsters og biskoppers løn. I gennemsnit bidrager man som dansk statsborger årligt med 145 kr. til den danske folkekirke gennem finansloven.²

$$^1 \text{ Gns.medlemsbidrag} = \frac{\text{Skatteindtægt i alt 2019}}{\text{Antal medlemmer 2019}} = \frac{7.024 \text{ mio.kr.}}{4,3 \text{ mio.}} = 1.634 \text{ kr. pr. medlem}$$

$$^2 \text{ Statens bidrag pr. borger} = \frac{\text{Statstilskud 2019}}{\text{Folketal 2019}} = \frac{839 \text{ mio.kr.}}{5,806 \text{ mio.}} = 144,51 \text{ kr. pr. borger}$$

Kirkeministeriet